

Verslag over de roofvogelstand in
de Amsterdamse Waterleidingduinen
1978

Inleiding

Het broedseizoen 1978 bleek ongekend slecht te zijn voor die soorten roofvogels die zich vooral met kleine zoogdieren voeden.

In vele delen van het land scheen de muizenstand in 1978 bijzonder laag te zijn. In de A.W.Duinen zijn echter ook nog enkele andere factoren voor dit slechte broedresultaat verantwoordelijk.

Opvallend is namelijk dat in grote gedeelten van het duin de grasvegetatie afsterft om plaats te maken voor een vegetatie waarin bladmossen en korstmossen domineren. Deze laatstgenoemde plantensoorten behoren niet tot het voedsel van kleine knaagdieren en bieden evenmin de voor hen zo belangrijke dekking.

Naar de oorzaken van deze - zich geleidelijk voltrekkende - veranderingen is slechts te gissen. Een gedegen ecologisch onderzoek zou hier nuttig zijn, daar het terrein zeer zal verarmen en uiterst kwetsbaar zal worden voor betreding.

De mogelijke oorzaak zou een complex van factoren kunnen zijn waarin het konijn en de reeks droge voorjaren en zomers een belangrijke rol zullen spelen.

In het totaal werden de volgende aantallen territoria vastgesteld:

Bosuil	-	30 paar
Ransuil	-	11 paar
Torenvalk	-	2 paar
Boomvalk	-	2 paar
Sperwer	-	1 paar

De laatstgenoemde soort die zich vorig jaar na 17 jaar afwezigheid weer vestigde, broedde dit jaar weer op dezelfde plaats als in 1977.

De Bosuil.

Het aantal paren van de Bosuil was vrijwel gelijk aan dat van 1977. Echter er was een enorm verschil in de voortplanting. Slechts in 11 van de 30 territoria werd een broedpoging ondernomen, welke bij 5 paar slaagde. Deze 5 paren brachten 9 jongen groot, hetgeen een enorm verschil is met de jongenproduktie van 1977, toen 43 jonge Bosuilen werden groot gebracht.

De in het duin broedende Bosuilen zijn erg afhankelijk van de voortplanting van het konijn. Zij kunnen alleen jonge konijnen vangen en het scheen dat de konijnen dit voorjaar betrekkelijk laat jongen hadden. Als vervanging gebruikt de Bosuil vogels, maar deze zijn vroeg in het voorjaar ook nog niet zo talrijk. Opvallend waren dit seizoen dan ook de extreem grote prooien, die ik in de kasten aantrof: Vlaamse gaaien, Eksters, Koekoek, Fazant en Houtduif. Als extra

uitzondering mag wel genoemd worden een wijfje Sperwer als prooi van één der Bosuilen!

Tabel 1. Lijst van prooidieren van de Bosuil in 1978.

Soort	Aantal	Als % van het geconsumeerde gewicht aan voedsel.
Veldmuis	8	1 %
Bosmuis	55	9 %
Rosse woelmuis	12	2 %
Bosspitsmuis	5	-
Bruine rat	1	-
Konijn	13	21 %
Vogels	<u>116</u>	66 %
	200	

De Ransuil.

De Ransuil heeft als echte veldmuizenjager het meest te lijden van de voortdurend dunner wordende grasvegetatie. Een decade geleden lag het veldmuizen aandeel in zijn voedselpakket gemiddeld tussen de 40 en 50 %, de laatste drie jaren tussen de 20 en 30 %.

Tengevolge hiervan neemt ook de legselgrootte af. Dit jaar was die slechts 3,0 ei, vorig jaar 3,6 en in 1976 2,7. In de zestiger jaren bedroeg het gemiddelde aantal eieren rond de 4,0. Een dergelijk laag voortplantingscijfer is kennelijk niet genoeg om de populatie in stand te houden: in 1978 werden slechts 11 territoria vastgesteld tegen 23 in 1976!

In deze 11 bezette territoria deden slechts 7 paren een broedpoging, en slechts 1 paar slaagde erin jongen groot te brengen. Er werden dit jaar dan ook maar 3 jonge Ransuilen geringd in de A.W.Duinen. Het ziet er niet naar uit dat de vegetatie zich zal herstellen, en vermoedelijk zal de eens zo talrijke Ransuil steeds schaarser worden.

Het controleren van de voedselopname was dit jaar niet gemakkelijk, daar in dergelijke jaren de uilen spoedig hun territoria opgeven.

Tabel 2. Lijst van prooidieren van de Ransuil in 1978.

Soort	Aantal	Als % van het geconsumeerde gewicht aan voedsel.
Veldmuis	160	23 %
Bosmuis	207	30 %
Rosse woelmuis	7	1 %
Bosspitsmuis	6	1 %
Dwergspitsmuis	1	-
Dwergmuis	3	-
Bruine rat	6	4 %
Woelrat	1	1 %
Konijn	4	6 %
Vogels	<u>145</u>	34 %
	542	

Torenvalk

Slechts twee Torenvalken vestigden zich in het duin dit jaar, mogelijk nog een derde waarvan ik het nest niet kon vinden. Beide paren broedden in onze nestkasten en brachten resp. 4 en 5 jongen groot.

Ook bij deze soort dus een halvering van het aantal broedparen dat wij de laatste tien jaar gewend zijn te tellen.

Boomvalk

Evenals in de voorgaande jaren waren er twee paar Boomvalken in het terrein aanwezig.

Met grote inspanning hebben wij door het ophangen van een aantal gazen kunstnesten in de hoogste en veiligste bomen van het duin deze soort weten te beschermen en te behouden.

Bijna 20 jaar lang werden deze nesten gerepareerd en de broedresultaten gecontroleerd. Helaas kunnen wij dit jaar niets vermelden over de aantallen jongen en eventueel onbevuchte of vergiftige eieren, daar ons om onbegrijpelijke redenen de controle van deze nestkasten werd verboden.

Een duidelijke achteruitgang in de bescherming van deze prachtige roofvogel in de A.W.Duinen. Dit omdat wij nu geen enkele controle meer hebben op eventuele catastrofes zoals op het einde der vijftiger jaren bij de Sperwers in de A.W.Duinen.

Sperwer

Verheugend was het wederom broeden van deze soort in de duinen. Vermoedelijk met goed gevolg.

F.J.Koning,
Belknerweg 35,
1754 GC Burgerbrug.